C/2025/1313

13.3.2025

P9_TA(2024)0205

Transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvestus

Euroopa Parlamendi 10. aprilli 2024. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvestuse kohta (COM(2023)0441 – C9-0305/2023 – 2023/0266(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

(C/2025/1313)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2023)0441),

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2, artikli 91 lõiget 1 ja artikli 100 lõiget 2, mille alusel komisjon esitas Euroopa Parlamendile ettepaneku (C9-0305/2023),

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,

— võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

— võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ([2]),

— võttes arvesse kodukorra artiklit 59,

— võttes arvesse keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni ning transpordi- ja turismikomisjoni ühisarutelu vastavalt kodukorra artiklile 58,

— võttes arvesse keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjoni ning transpordi- ja turismikomisjoni raportit (A9-0070/2024),

1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;

2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;

3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

([1]) ELT C, C/2024/890, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/890/oj.
([2]) *Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata.

P9_TC1-COD(2023)0266

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 10. aprillil 2024. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/… transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvestuse kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 91 lõiget 1 ja artikli 100 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ([2]),

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Stabiilne liikumine eesmärgini saavutada ***hiljemalt*** 2050. aastaks kliimaneutraalsus eeldab liidu transpordisüsteemi kestlikkust ja tõhusust suurendavate jõupingutuste toetamist, võttes samal ajal asjakohaselt arvesse vajadust ***tagada õiglane ja kaasav üleminek,*** säilitada ***pidev kasv ja tugevdada*** Euroopa tööstuse ~~pidev kasv ja konkurentsivõime~~ ***konkurentsivõimet***. **[ME 1]**

(2) Kasvuhoonegaaside heite arvestust kasutatakse eri majandussektorites, sealhulgas transpordisektoris, et kvantifitseerida ettevõtete ja üksikisikute konkreetse tegevusega seotud kasvuhoonegaaside heite andmeid. Parem teave transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite kohta on võimas vahend, millega saab ***vähendada riigihangete süsiniku jalajälge,*** luua transpordikasutajatele õiged stiimulid kestlikumate valikute tegemiseks ning mõjutada transpordikorraldajate ja veoettevõtjate äriotsuseid. Usaldusväärsete ja võrreldavate andmete olemasolu kasvuhoonegaaside heite kohta on alustingimus nende stiimulite loomiseks ja seega nii tarbijate kui ka ettevõtjate käitumise muutmiseks, et aidata kaasa Euroopa rohelise kokkuleppe ([3]) ja Euroopa kliimamääruse eesmärkide saavutamisele. **[ME 2]**

(3) Hoolimata transpordivaldkonna sidusrühmade kasvavast huvist on kasvuhoonegaaside heite arvestuse üldine kasutuselevõtt transporditeenuste puhul endiselt piiratud. Enamikul juhtudel ei saa kasutajad transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite kohta täpset teavet ning transporditeenuse korraldajad ja veoettevõtjad ei arvuta ega avalikusta oma heidet. Kasvuhoonegaaside heite arvestuse ebaproportsionaalselt vähest kasutuselevõttu täheldatakse eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) seas, kes moodustavad valdava enamiku ELi turul transporditeenuseid pakkuvatest ettevõtjatest. ***Tegelikult ootab VKEsid ees ebaproportsionaalselt suurem finants- ja bürokraatlik koormus, kui nad otsustavad hakata oma kasvuhoonegaaside heidet arvestama.*** **[ME 3]**

(4) Euroopa Komisjon võttis 2011. aastal vastu transpordipoliitika valge raamatu, ([4]) milles esitati visioon ELi transpordisüsteemi tulevikust ja määrati kindlaks poliitiline tegevuskava, et käsitleda transpordiga seotud tulevasi probleeme, eelkõige vajadust säilitada ja arendada liikuvust ning vähendada märkimisväärselt transpordi ja logistikaga seotud CO_2 jalajälge.

([1]) [ELT C,, lk]
([2]) [ELT C,, lk]
([3]) ~~Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“, COM(2019) 640 final.~~
([4]) Valge raamat „Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas“, KOM(2011) 144 lõplik.

(5) ***Komisjoni*** 2020. aasta detsembris avaldatud ***teatises*** säästva ja aruka liikuvuse ~~strateegias~~ ([5])***strateegia kohta*** osutatakse stiimulitele, mis tõukaksid valima kõige säästvamaid transpordivõimalusi nii eri transpordiliikide piires kui ka nende vahel***, pannes suurt rõhku raudteele üleminekule nii reisijate kui ka kaubaveo puhul, sealhulgas mõlema jaoks konkreetsetele eesmärkidele püstitamisele, mis annaks konkreetse panuse transpordisektori rollile liidu õiguses sätestatud siduva eesmärgi saavutamisel, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1119*** ([6])***, eesmärgiga vähendada liidu kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega, ning saavutada eesmärk saavutada hiljemalt 2050. aastaks kogu majandust hõlmav kliimaneutraalsus***. Ühe sellise stiimulina on kavas kehtestada transpordi- ja logistikasektorist tuleneva kasvuhoonegaaside heite ühtlustatud mõõtmise Euroopa raamistik, mis põhineb ülemaailmsetel standarditel ja mida saaks kasutada selleks, et anda ettevõtjatele ja lõppkasutajatele hinnang nende valikute CO_2 jalajälje kohta ning suurendada lõppkasutajate ja tarbijate nõudlust säästvamate transpordi- ja liikuvuslahenduste järele, ***sealhulgas postipakkide kättetoimetamisel,*** vältides samal ajal rohepesu. **[ME 4]**

(5a) Enamik transpordi ja logistikaga seotud kasvuhoonegaase eraldub sõiduki käitamise, energiakandja tootmise ja sõiduki tootmise käigus. **[ME 5]**

(6) Seepärast on asjakohane kehtestada kauba- ja reisijateveoteenuste kasvuhoonegaaside heite arvestuse ühtlustatud eeskirjad, et saada transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite kohta võrreldavaid arvandmeid ja vältida teenuste heite kohta eksitavat teavet, mis tuleneb võimalusest valida heite arvutamiseks eri meetodeid ja sisendandmeid. Sellised eeskirjad peaksid tagama võrdsed tingimused ~~eri~~***ELi transpordiüksustele ja kolmandatest riikidest pärit transpordiüksustele,*** transpordiliikidele, -segmentidele ja liikmesriikide võrkudele liidus. Samuti peaks see aitama luua stiimuleid, mis motiveerivad ***avaliku sektori asutusi,*** ettevõtjaid ja ***teisi*** tarbijaid oma käitumist muutma, et vähendada transporditeenuste kasvuhoonegaaside heidet selle kohta võrreldavate ja usaldusväärsete andmete kasutuselevõtu ja kasutamise kaudu. **[ME 6]**

(7) ~~Käesoleva määrusega~~***Käesolev määrus peaks looma võrdlusraamistiku kasvuhoonegaaside heite avalikustamiseks vabatahtlikult, lepingu põhjal või tulenevalt liidu ja siseriiklikust õigusest tulenevatest kohustustest. Sellega*** tuleks luua lähteraamistik muude heitevähendusmeetmete jaoks, mida avaliku sektori asutused ja tööstus võivad võtta, nt kui transpordilepingutesse lisatakse kasvuhoonegaasidega seotud läbipaistvusklauslid, kui reisijatele või tarbijatele antakse teavet reisi- või kohaletoimetamisvõimalusega seotud kasvuhoonegaaside heite kohta või kui kehtestatakse kliimaga seotud kriteeriumid keskkonnahoidlike riigihangete jaoks. ***E-kaubanduse ja postipakkide kättetoimetamise korral võimaldaks see täita nõuet, et koos praeguse teabega eeldatava tarnekuupäeva kohta tuleb iga valikuvõimaluse puhul lisada ka tarnimisega seotud hind ja sellega seotud heitkogus.*** **[ME 7]**

(8) Hoolimata kasust, mis tuleneb transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite suuremast läbipaistvusest, oleks käesoleva määruse kohustuslik kohaldamine kõigi liidu turul transporditeenuseid pakkuvate üksuste suhtes ebaproportsionaalne ning põhjustaks ülemäärast kulu ja koormust. Seepärast tuleks käesolevat määrust kohaldada üksnes nende üksuste suhtes, kes otsustavad või kellel on muu asjakohase õigus- või muu korra alusel kohustus arvutada ja avalikustada teavet selliste kauba- või reisijateveoteenuste kasvuhoonegaaside heite kohta, mille algus- või lõpp-punkt on liidu territooriumil. Seega hõlmab see teenuseid, mille puhul lähte- või sihtkoht asub kolmandas riigis. ***Selleks et tagada kõigi asjakohaste transporditeenuste arvessevõtmine ja võrdsed tingimused ELi transpordiüksustele ja kolmandate riikide transpordiüksustele, tuleks käesolevat määrust kohaldada transporditeenuste suhtes, mille algus- ja lõpp-punkt on väljaspool liidu territooriumi, kuid mis peatuvad liidus reisijate peale- või mahaminekuks või kaupade peale- või mahalaadimiseks.*** **[ME 8]**

(9) Käesolevat määrust ~~ei~~ tuleks kohaldada ***selliste*** andmevahendajate ***suhtes, kes pakuvad digitaalseid***~~, näiteks digitaalsete~~ mitmeliigilise liikuvuse ~~teenuste pakkujate suhtes~~***teenuseid, samuti digitaalseid navigatsiooniteenuseid ja teekonna planeerimise teenuseid***, kui nad ~~ei arvuta otseselt~~***arvutavad teavet*** transporditeenuste kasvuhoonegaaside ~~heidet, vaid avalikustavad üksnes~~***heite kohta, sealhulgas juhul, kui nad ühendavad*** asjaomase üksuse või muu asjaomase juriidilise või füüsilise isiku esitatud ***teabe kõnealuse heite kohta. Kui andmevahendajad ei arvuta transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite teavet, vaid avalikustavad üksnes*** teavet sellise heite kohta~~. Andmevahendajad~~***,*** peaksid ~~siiski~~***nad*** järgima asjakohaseid eeskirju, mis on seotud kasvuhoonegaaside heite kohta avalikustatud andmete edastamise ja läbipaistvusega, et tagada nende andmete võrreldavus turul ***ja eri transpordiliikide lõikes***. **[ME 9]**

([5]) ~~Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Säästva ja aruka liikuvuse strateegia – Euroopa transpordivaldkonna edasise arengu suunad“, COM(2020) 789 final.~~

([6]) ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).***

(9a) Digitaalseid mitmeliigilise liikuvuse teenuseid pakkuvad andmevahendajad võimaldavad tarbijatele mitmeid valikuid, mis põhinevad sõiduajal, sellega seotud kuludel ja sõiduviisil. Samuti peaks neil andmevahendajatel olema võimalik anda tarbijatele teavet konkreetse teekonna kasvuhoonegaaside heite kohta. Seetõttu peaksid seotud üksused või muud asjaomased juriidilised või füüsilised isikud olema kohustatud esitama seda teavet andmevahendajatele. **[ME 10]**

(10) Käesolevat määrust ei tuleks kohaldada, kui kasvuhoonegaaside heide arvutatakse ja avalikustatakse koondandmetena. See hõlmab olukordi, kus kohustus avalikustada keskkonnaga seotud teave kestlikkusaruandluse jaoks ja keskkonnaalase arvepidamise koostamiseks statistilisel eesmärgil tuleneb muudest liidu õigusnormidest, näiteks nendest, mis on sätestatud äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivis ([7]) ja Euroopa keskkonnamajandusliku arvepidamise määruses ([8]). Seevastu käesoleva määruse alusel saadud teave võib aidata koostada konsolideeritud heitearuandeid, mida nõutakse muude kohaldatavate liidu õigusaktidega, tingimusel et vastavad meetodid ja kogutavad andmed on omavahel piisavalt kooskõlas.

(10a) Kõik käesoleva määruse kohaselt esitatud väljundandmete põhjal esitatud väited peaksid olema täielikus kooskõlas direktiiviga (EL) (...)/(...) sõnaselgete keskkonnaväidete põhjendamise ja edastamise kohta (roheväidete direktiiv) ning direktiiviga (…)/(...), millega muudetakse direktiive 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL seoses tarbijate võimestamisega üleminekul rohelisele majandusele, pakkudes paremat kaitset ebaausate tavade vastu ja paremat teavet. **[ME 11]**

(11) Üks käesolevas määruses esitatud liidu ühtlustatud raamistiku põhiaspekte on asjakohane transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvutamise meetod. See meetod peaks tagama, et kogu veoahela ulatuses tehtavate heitearvutustega saadakse ühtseid metoodilisi etappe järgides võrreldavaid ja täpseid andmeid kasvuhoonegaaside heite kohta. Samuti peaks see võtma piisavalt arvesse transporditurru vajadusi, et vältida tarbetut keerukust, ülemäärast koormust ja liigseid kulusid, ***eelkõige VKEde jaoks,*** ning sidusrühmad peaksid sellega nõustuma. **[ME 12]**

(12) Euroopa Standardikomitee ([9]) poolt 2023. aasta aprillis avaldatud standard EN ISO 14083:2023, millega võeti üle ISO standard 14083:2023, ~~valiti~~***tuleks valida*** referentsmetoodikaks, mida kasutatakse transporditeenuste ***allikast ratasteni tekkiva*** kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks käesoleva määruse alusel. Analüüsi põhjal osutus ISO standard 14083:2023 käesoleva määruse eesmärkide***, sealhulgas kiire turulepääsu ja andmete võrreldavuse*** saavutamise seisukohast kõige asjakohasemaks ja proportsionaalsemaks. Heide kvantifitseeritakse põhimõttel „allikast ratasteni“, mis hõlmab kasvuhoonegaaside heidet, mis tuleneb energiaga varustamisest ning sõidukite kasutamisest veo- ja sõlmpunktitoiminguteks. **[ME 13]**

(12a) EN ISO standardil 14083:2023 on oma piirangud, eelkõige see, et selles ei võeta arvesse transporditeenuste kogu olelusringi jooksul tekkivat kasvuhoonegaaside heidet. Seepärast peaks komisjon hindama võimalust laiendada transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvutamise võrdlusmetoodika kohaldamisala lähitulevikus, et näha ette transporditeenuste olelusringi jooksul tekkivate kasvuhoonegaaside heite arvutamine ja aruandlus. Tulevases metoodikas tuleks arvesse võtta heiteta sõidukite kasutuselevõttu ja direktiivi 2003/87/EÜ artikli 14 lõike 5 sätteid. Selleks peaks komisjon kaaluma olemasolevaid vahendeid, nagu ISO 14067:2018 ja rahvusvahelises toodete keskkonnadeklaratsiooni süsteemis kehtestatud tootekategooria eeskirjad transporditeenuste kohta. **[ME 14]**

(12b) Komisjon peaks koostöös Euroopa Standardikomitee ja liikmesriikide riiklike standardiorganisatsioonidega püüdma tagada transpordisektorile tasuta juurdepääsu ISO standardile 14083:2023 või samaväärsele Euroopa standardile CEN ISO 14083, pidades silmas komisjoni soovituses 2003/361/EÜ määratletud mikro-, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd). Standardid peaksid olema kättesaadavad nii algupärases versioonis kui ka kõigis liidu ametlikes keeltes, et muuta käesolev määrus täielikult kättesaadavaks kõigile, kelle suhtes seda kohaldatakse. **[ME 15]**

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2464, millega muudetakse määrust (EL) nr 537/2014, direktiivi 2004/109/EÜ, direktiivi 2006/43/EÜ ja direktiivi 2013/34/EL seoses äriühingute kestlikkusaruandlusega (ELT L 322, 16.12.2022, lk 15–80).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2011. aasta määrus (EL) nr 691/2011 Euroopa keskkonnamajandusliku arvepidamise kohta (ELT L 192, 22.7.2011, lk 1–16).

([9]) https://www.cencenelec.eu

(12c) ELi lepingu artiklis 2 on sätestatud, et liit rajaneb õigusriigi põhimõttel, mis nõuab kõigile liidu füüsilistele ja juriidilistele isikutele vaba juurdepääsu liidu õigusele, ning et õigussubjektidel peab nimelt olema võimalik selgelt teada oma õigusi ja kohustusi (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Stichting Rookpreventie Jeugd jt, C-160/20, punkt 41). Selline vaba juurdepääs peab eelkõige võimaldama igal isikul, keda õigusnormidega soovitakse kaitsta, seadusega lubatud piirides kontrollida, kas isikud, kelle kohta selles seaduses ette nähtud normid kehtivad, tõepoolest neid norme järgivad. Seega võib ühtlustatud standardis liidu õigusaktidega talle antud mõju kaudu täpsustada üksikisikutele antud õigusi ja nende kohustusi ning need spetsifikatsioonid võivad olla vajalikud, et kontrollida, kas teatav toode või teenus vastab tegelikult selliste õigusaktide nõuetele. **[ME 112]**

(12d) Oma 27. oktoobri 2016. aasta otsuses kohtuasjas C-613/14 leidis Euroopa Kohus, et direktiivi alusel vastu võetud harmoneeritud standard, mille viited on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas, on oma õiguslike tagajärgede tõttu liidu õiguse osa. Oma 5. märtsi 2024. aasta otsuses kohtuasjas C-588/21 P leidis Euroopa Kohus, et esineb ülekaalukas üldine huvi määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 viimase lauseosa tähenduses, mis tuleneb õigusriigi, läbipaistvuse, avatuse ja hea valitsemistava põhimõtetest ning õigustab konkreetsete harmoneeritud standardite avalikustamist, kuna need standardid on oma õiguslike tagajärgede tõttu liidu õiguse osa. **[ME 113]**

(12e) Kogu olelusringi jooksul tekkivad heitkogused hõlmavad üldiselt allikast ratasteni tekkivat kasvuhoonegaaside heidet ning sõidukite tootmise, hoolduse ja kasutuselt kõrvaldamise heidet ning taristut, kui see on asjakohane, nagu on sätestatud komisjoni soovituses (EL) 2021/2279. Proportsionaalsuse huvides ning halduskeerukuse ja rakenduskulude piiramiseks ei tohiks taristut olelusringi heitkoguste hindamisel käesoleva määruse kohaldamisel arvesse võtta. **[ME 16]**

(13) Tuleb olla tähelepanelik, et ei kaldutaks kõrvale standardi EN ISO 14083:2023 algsetest metoodikavalikutest, et vältida ebajärjepidevust turul pakutavate transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvutamisel, eriti rahvusvaheliste veoahelate kontekstis. ~~Aeg-ajalt on~~ Siiski ***on*** asjakohane ***perioodiliselt*** hinnata standardi EN ISO 14083:2023 võimaliku kohandamise vajadust liidu poliitika***, sealhulgas peatselt vastuvõetavate õigusaktide*** seisukohast, samuti selle standardi tulevasi muudatusi, mida võib teha Euroopa Standardikomitee või muu pädev asutus. Kui neist hindamistest ~~ilmneb~~***järeldub, et on*** risk, et teatav standardi osa võib põhjustada põhjendamatut tasakaalutust transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvutamisel konkreetsetes turusegmentides või tekitada lahknevusi kõnealuse standardi ja käesoleva määruse või muu kohaldatava liidu õigusakti eesmärkide vahel, võib komisjon koostöös liikmesriikidega kaaluda võimalust taotleda Euroopa Standardikomiteelt standardi läbivaatamist või otsustada jätta see standardi osa käesoleva määruse kohaldamisalast välja. ***Välja tuleks jätta standardi või komponendi sellised muudatused, millega kaasneb ilmne oht, et nad ei ole kooskõlas käesoleva määruse ja muude kohaldatavate liidu õigusnormidega, eelkõige liidu pikaajalise kliimaeesmärgi ja vahe-eesmärkidega, nagu on sätestatud määruses (EL) 2021/1119 ning muudes liidu kliimaalastes õigusaktides.*** **[ME 17]**

(14) Selleks et vältida ebatäpse teabe ringlust turul, võib tekkida vajadus selgitada referentsmetoodikat seoses kasvuhoonegaaside heitega seotud parameetrite ja eeldustega, mida kasutatakse heite arvutamiseks enne teenuse osutamist. Sama kehtib ka muude asjakohaste tehniliste parameetrite kohta, mis on seotud heite jaotamise või andmeelementide koondamisega, kui nende parameetrite kasutamist ei ole metoodikas sõnaselgelt selgitatud.

(15) Transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks võib kasutada eri liiki sisendandmeid, sealhulgas esmaseid ja teiseseid andmeid. Esmaste andmete kasutamine annab kõige usaldusväärsemaid ja täpsemaid tulemusi ning seetõttu ~~tuleks seda eelistada, et tagada nende andmete järkjärguline kasutuselevõtt~~***peaks see olema*** kasvuhoonegaaside heite arvutamise protsessides ***kohustuslik. Kuna aga***~~. Siiski võivad~~ esmased andmed ***võivad olla väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate***~~olla teatavate sidusrühmade, eelkõige VKEde~~ jaoks kättesaamatud või üle jõu käivalt kulukad***, tuleks VKEdele teha erand. Seepärast.*** ~~Seetõttu~~ peaks ***käesolevas määruses sätestatud tingimustel*** olema lubatud ~~teiseste andmete kasutamine selgetel tingimustel~~***kasutada teiseseid andmeid. Algseadmete valmistajad peaksid tagama VKEdele juurdepääsu sel eesmärgil asjakohastele sõidukisisestele andmetele***. **[ME 18]**

(15a) Kui transporditeenuse korraldaja, kes sõlmib osalise või täieliku allhankelepingu transporditeenuse osutamiseks ja otsustab lisada alltöövõtja kasvuhoonegaaside heite andmed oma üldisesse arvutusse, peaks tal olema võimalik alltöövõtja(te) osutatud transporditeenuste puhul tugineda teisestele andmetele. Tuleks võimaldada paindlikkust ühe või mitme alltöövõtja esitatud teiseste andmete kasutamisel, isegi kui esmaseid andmeid kasutatakse kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks, mis tuleneb teiste alltöövõtjate või transporditeenuse korraldaja enda sõidukipargi osutatavatest transporditeenustest. **[ME 19]**

(15b) Liikmesriikidel on võimalik kehtestada haldus-, finants- või tegevusstiimuleid, et stimuleerida esmaste andmete kasutamist, ning sellega seoses peaksid liikmesriigid teavitama komisjoni selliste stiimulite kehtestamisest, et komisjon saaks jälgida siseturu head toimimist ja tagada võrdsed tingimused. **[ME 20]**

(16) Teiseste andmete korral võib transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks kasutada standardväärtusi või modelleeritud andmeid. Standardväärtuste ja modelleeritud andmete kasutamine peaks siiski andma täpset ja usaldusväärset teavet konkreetse transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite kohta ning seetõttu tuleks need standardväärtused kehtestada ja modelleeritud andmed ~~välja töötada~~ neutraalsel ja objektiivsel viisil ***välja töötada ja korduvalt ajakohastada***, tuginedes usaldusväärsetele allikatele ja asjakohastele parameetritele. ***Andmebaasid ja vaikeväärtused, mille tulemuseks oleks sellest tuleneva heite alahindamine võrreldes esmastes andmetes märgituga, loetakse teabe täpsuse ja usaldusväärsuse tehnilises kvaliteedikontrollis läbikukkunuks. Tehnilisi kvaliteedikontrolle tuleks korrapäraselt uuesti teha.*** **[ME 21]**

(17) Seepärast tuleks luua kasvuhoonegaaside heite mahukuse standardväärtuste ELi põhiandmebaas, et parandada kasvuhoonegaaside heite kohta käesoleva määruse kohaldamisel saadud tulemuste võrreldavust***. See andmebaas peaks olema piisavalt üksikasjalik ja kajastama valdkondlikke, riiklikke ja piirkondlikke eripärasid kogu liidus, ning sisaldama iga transpordiliigi kohta eraldi tabeleid, tagades korrapärase ajakohastamise ja kaasates vajaduse korral tipptasemel tehnoloogilised edusammud heite vähendamiseks***. Võttes aga arvesse nende standardväärtuste puhul liidus esinevaid valdkondlikke, riiklikke ja piirkondlikke eripärasid, tuleks lubada muid asjakohaseid, kolmandate isikute hallatavaid andmebaase ja andmestikke, tingimusel et nende suhtes tehakse liidu tasandil tehniline kvaliteedikontroll. **[ME 22]**

(18) Transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite mahukuse kindlaksmääramisel on vaja transpordi energiakandjate kasvuhoonegaaside heite koefitsiente, et tuletada hinnanguline kasvuhoonegaaside heide, mis kajastab allikast ratasteni kasutatava energia kogust. Seega tuleks luua energiakandjate kasvuhoonegaaside heite koefitsientide keskne ELi andmebaas, et tagada sisendandmete võrreldavus ja kvaliteet.

(18a) Elektrikasutusega seotud heite kvantifitseerimisel iga liikmesriigi ajakohastatud ja täpsete heitemahukuse väärtuste alusel tuleks soodustada asukohapõhist lähenemisviisi, mille kohaselt on eri liikmesriikide jaoks tagatud ajakohased ja täpsed heitemahukuse väärtused. Lisaks on soovitav kasutada turupõhist lähenemisviisi, tingimusel et nõuetekohane jälgitavus on tagatud päritolutagatistega akrediteeritud lepinguga. Käesoleva määrusega loodud andmebaasides tuleks kasutada asukohapõhisel lähenemisviisil põhinevaid arvandmeid. **[ME 23]**

(19) ***Käesoleva määrusega kehtestatud*** kasvuhoonegaaside heite mahukuse standardväärtusi ja kasvuhoonegaaside heite koefitsiente sisaldavate ELi andmebaaside väljatöötamise ja haldamise ning kolmandate isikute hallatavate väliste andmebaaside ja andmestike tehnilise kvaliteedikontrolliga peaks tegelema liidu tasandil tegutsev neutraalne ja pädev asutus. Arvestades Euroopa Keskkonnaameti vastutusala, saab ta kõige paremini pakkuda vajalikku abi määruse selle osa nõuetekohaseks rakendamiseks. Kui see on asjakohane, võib kõnealune töö tugineda ELi muude valdkondlike asutuste panusele ja need asutused võivad seda tööd toetada vastavalt liidu eraldi õigusnormidele. **[ME 24]**

(20) Modelleeritud andmeid võib kasutada, kui need põhinevad mudelil, mis on loodud kooskõlas referentsmetoodikaga ja vajaduse korral muude käesoleva määruse sätetega, mis käsitlevad teiseste andmete ja arvutusvahendite kasutamist.

(21) Määrusega (EL) 2015/757 ([10]) ja direktiiviga 2003/87/EÜ ([11]) nõutakse vastavalt laevade ja õhusõidukite CO_2 ***kasvuhoonegaaside*** heite andmete kogumist, arvutamist ja iga-aastast esitamist. Määrus (EL) 2015/757 ja direktiiv 2003/87/EÜ võivad teataval määral täiendada käesoleva määruse sätteid, eelkõige seoses transporditeenuste heite kvantifitseerimisel sisendina kasutatavate põletatud kütuse andmete koostamisega. Transporditeenuste

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/757, mis käsitleb meretranspordist pärit süsinikdioksiidi heite seiret, aruandlust ja kontrolli ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ (ELT L 123, 19.5.2015, lk 55–76).

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32–46).

kasvuhoonegaaside heite väljaselgitamiseks vajalikke sisendandmeid võidakse saada ka muude õigusraamistike, näiteks määruse (EL) 2019/1242 ([12]) ja määruse (EL) 2019/631 ([13])***või määruse (EL) 2023/2405*** ([14])rakendamisest. **[ME 25]**

(22) On asjakohane määrata kasvuhoonegaaside heite väljundandmete esitamiseks kindlaks ühtsed mõõdikud, mis on nende andmete võrreldavuse aluseks ja võimaldavad eri transporditeenuseid üksteisega päriselt võrrelda. Ühtsed mõõdikud peaksid samuti võimaldama andmete pakkujal teavet selgelt edastada ja andmete vastuvõtjal sellest teabest täpselt aru saada. ***Sellega seoses peaks komisjon vahemaade kindlaksmääramisel, eelkõige seoses heitemahukuse kindlaksmääramisega, täpsustama üksikasjalikud eeskirjad, mis käsitlevad nn suurringjoone meetodi (GCD) kasutamist standardis ISO14083. Need eeskirjad ei tohiks takistada lähteandmete kasutamist tegeliku vahemaa kohta, näiteks raudteesektoris.*** **[ME 26]**

(23) Mis tahes liigendatud teave transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite kohta, mis avaldatakse kolmandale isikule ärilistel või regulatiivsetel eesmärkidel kooskõlas käesoleva määruse kohaldamisalaga, peaks igal juhul ja väljapaistvalt sisaldama väljundandmeid, mis on koostatud vastavalt käesolevas määruses sätestatud konkreetsetele kasvuhoonegaaside heite arvutamise eeskirjadele. Kui see on asjakohane, võib lisada täiendavaid andmeelemente, mida kasutatakse muudel kui käesolevas määruses määratletud eesmärkidel.

(23a) Teabe avaldamine kasvuhoonegaaside heite kohta enne transporditeenuse osutamist on väga oluline, et soodustada kodanike teadlikku otsustusprotsessi ja mõjutada neid teenuseid turul korraldavate ja osutavate üksuste äriotsuseid. Seepärast peaksid asjaomased üksused ja andmevahendajad võimaluse korral enne transporditeenuse osutamist avalikustama teabe konkreetse transporditeenusega seotud kasvuhoonegaaside heitkoguste kohta. Siiski võib avalikustada teavet kasvuhoonegaaside heite kohta pärast transporditeenuse osutamist, eriti kui ettevõtjatevaheline teabevahetus vajab üksikasjalikumat teavet, eelkõige logistikaahelate ja alltöövõtusuhete kontekstis. **[ME 27]**

(23b) Andmevahendajad peaksid olema kohustatud lisama teabe nähtavalt iga otsingutulemuse kohta ja lisama vaikimisi sortimisviisina heitkoguste sellise järjestamise, mille puhul kuvatakse kõigepealt kõige keskkonnasõbralikum variant, samuti lihtne võrdlus eri transpordiliikide vahel, sealhulgas vajadusel ka erasõiduki ja jalgratta variant. E-kaubanduse ettevõtjad peaksid koos praegu kättesaadava hinnangulise kuupäeva ja kuludega esitama ka postipakkide kättetoimetamise erinevate võimalustega seotud transporditeenuste heitkogused. Pärast transporditeenuse lõpule viimist tuleks esitada ka väljundandmed, mis on seotud transporditeenuse tegeliku heitega. **[ME 28]**

(24) Selleks et tõendada vastavust käesolevas määruses sätestatud nõuetele, peaks üksus, mis arvutab ja avalikustab andmeid transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite kohta, suutma koguda tõendeid asjaomaste väljundandmete põhjendamiseks. Tõendid tuleks koguda vastavalt standardis EN ISO 14083:2023 sätestatud eeskirjadele, mis käsitlevad aruandlust transporditeenuse tasandil, ning need peavad olema kättesaadavad pädeva asutuse, näiteks kohtu taotlusel või mis tahes muu kolmanda isiku taotlusel, kui see on nõutav eraldi korra alusel, sealhulgas ettevõtjatevahelistes suhetes.

(25) Välja arvatud juhul, kui kohaldatakse eraldi korda, ei tohiks andmevahendajat, kes kogub asjaomaselt üksuselt või muult asjaomaselt juriidiliselt või füüsiliselt isikult teavet transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite kohta ja avalikustab selle turul, pidada vastutavaks, kui see teave ei vasta transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite andmete arvutamise ja tõendamise või arvutusvahendite sertifitseerimisega seotud nõuetele, mis on sätestatud käesolevas määruses. Andmevahendaja peaks siiski püüdma vältida ebatäpse või ebaõige teabe avalikustamist ning järgima kasvuhoonegaaside heite väljundandmeid, teabeedastust ja läbipaistvust käsitlevaid eeskirju. Lisaks peaks andmevahendaja avaldama selle teabe allika, et oleks võimalik kindlaks teha asjaomase teabe esitaja.

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1242, millega kehtestatakse uute raskeveokite CO_2-heite normid ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 595/2009 ja (EL) 2018/956 ning nõukogu direktiivi 96/53/EÜ (ELT L 198, 25.7.2019).

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/631, millega kehtestatakse uute sõiduautode ja uute väikeste tarbesõidukite CO_2-heite normid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 443/2009 ja (EL) nr 510/2011 (uuesti sõnastatud) (EMPs kohaldatav tekst). (ELT L 111, 25.4.2019, lk 13–53).

([14]) ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2405, milles käsitletakse võrdsete võimaluste tagamist säästva lennutranspordi jaoks (algatus „ReFuelEU Aviation“) (ELT L, 2023/2405, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2405/oj).***

(26) Välised arvutusvahendid, mida pakutakse turul laiemaks äriliseks ja mitteäriliseks kasutuseks, võivad hõlbustada transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvestust ning toetada seega selle laiemat kasutuselevõttu eri sidusrühmade poolt. Nende vahendite kasutamise korral peavad need olema sertifitseeritud, et tagada nende vastavus käesoleva määruse nõuetele, eelkõige seoses ühtse referentsmetoodika ja asjakohaste sisendandmete kasutamisega. ***Sertifitseerimisega tuleks täpsustada, kas arvutusvahend toetab esmastel andmetel põhinevat arvutust.*** **[ME 29]**

(26a) Selleks et luua ühine ja kergesti võrreldav menetlus ning vähendada oma heidet arvutada soovivate üksuste, eelkõige VKEde haldus- ja finantskoormust, peaks komisjon välja töötama avaliku ja tasuta arvutusvahendi, mis võimaldab väljundandmete kättesaadavust ja mis on lihtsasti kasutatav ja veebis hõlpsasti juurdepääsetav. Selle arvutusvahendiga peaksid kaasnema sammsammulised juhenddokumendid. Komisjon peaks tagama, et see vahend suurendab teadlikkust ja stimuleerib kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks esmaste andmete kasutamist. **[ME 30]**

(27) Nõuetekohaselt kavandatud tõendamissüsteem, mille abil kontrollitakse, kas turul avalikustatud kasvuhoonegaaside heite väljundandmed ja nende aluseks olevad arvutusprotsessid vastavad käesolevas määruses sätestatud nõuetele, peaks oluliselt suurendama usaldust nende andmete usaldusväärsuse ja täpsuse vastu. Üksustel, kes on edukalt läbinud vastavushindamise, peaks olema õigus saada vastavustõend, mida tunnustatakse kogu liidus. ~~Kui kasutati esmaseid andmeid, tuleks seda~~ Vastavustõendil ~~tunnustada, eelkõige sellekst~~***uleb täpsustada kasutatud esmaste andmete osakaalu***, et motiveerida kõiki üksusi, keda käesolevas määruses sätestatud eeskirjad puudutavad, koguma ja kasutama esmaseid andmeid. **[ME 31]**

(28) Tõendamisega seotud halduskoormus võib olla väiksemate ettevõtjate jaoks ebaproportsionaalselt suur ja seetõttu tuleks seda vältida. Seepärast tuleks VKEd tõendamisega seotud nõuete täitmisest vabastada, välja arvatud juhul, kui need ettevõtjad soovivad saada vastavustõendit. Lisaks peaksid suurettevõtjad võtma arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, kui nad kaaluvad vastavustõendamise nõudmist väärtusahela partneritelt, eelkõige VKEdelt.

(28a) Esmastel andmetel põhinev kasvuhoonegaaside heite arvestus võib näidata tarbitud kütuse või energia kogust seoses konkreetsete klientide tegevusega, ning seega saab heite ümber arvestada tegevuskuludeks. Eriti kaubaveosektoris mõjutab see negatiivselt VKEde läbirääkimispositsiooni. Seetõttu ei tohiks suurettevõtjatel lubada taotleda kasvuhoonegaaside heidet väärtusahela partneritelt, eelkõige VKEdelt saadud esmaste andmete alusel. **[ME 32]**

(29) Kui transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite andmeid käsitleva teabe tõendamist korraldatakse kooskõlas konkreetsete eeskirjadega, mis on sätestatud muudes liidu õigusaktides, sealhulgas säästva lennutranspordi jaoks võrdsete võimaluste tagamist käsitlevas määruses, mida rakendab Euroopa Liidu Lennundusohutusamet, käsitletakse neid eeskirju samaväärsel viisil, tingimusel et tõendav hindamine on kehtestatud kooskõlas käesoleva määruse nõuetega.

(29a) Käesoleva määruse nõuetekohase kasutuselevõtu ja rakendamise tagamiseks peaksid liikmesriigid aitama kaasa selle jõustamisele, sealhulgas kehtestades karistuste süsteemi. Rahalised karistused peaksid olema proportsionaalsed ja hoiatavad, ja võtma muu hulgas arvesse arvutus- ja teavitamiskohustuste täitmata jätmist või asjaomaste üksuste poolt valeteabe esitamist. Kehtestatud miinimum- või maksimumsummad ei tohiks mingil juhul tekitada stiimulit nõuete täitmata jätmiseks. **[ME 33]**

(30) Selleks et võimaldada käesoleva määruse tõhusat toimimist, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses järgmisega: referentsmetoodika teatavate elementide hindamine ja väljajätmine, taotluste esitamine Euroopa Standardikomiteele, eeskirjade kehtestamine standardväärtusi sisaldavate väliste andmebaaside tehnilise kvaliteedikontrolli tegemiseks, kasvuhoonegaaside heite väljundandmete mõõdikute kohandamine ning vastavushindamisasutuste akrediteerimise jaoks lisameetodite ja -kriteeriumide kehtestamine. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid

konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid toimuksid kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes ([15]) sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(31) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses arvutusvahendite sertifitseerimise ja kasvuhoonegaaside heite andmete tõendamisega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ([16]).

(32) Transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite andmete võrreldavus ja kasvuhoonegaaside heite arvestuse parem kasutuselevõtt ettevõtlustavades ei ole eesmärgid, mida liikmesriigid saaksid piisaval määral saavutada ilma, et tekiks oht põhjustada siseturul bürokraatiat ning ettevõtjatele lisakulusid ja täiendavat halduskoormust. Neid eesmärke saab liikmesriikide koos tegutsemise võrguefekti tõttu pigem paremini saavutada liidu tasandil. Seega võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

(33) Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega on selleks, et saavutada põhieesmärk – stimuleerida transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ettevõtjate ja tarbijate käitumisharjumuste muutumist kasvuhoonegaaside heite kohta võrreldavate ja usaldusväärsete andmete kasutuselevõtu ja kasutamise kaudu –, vajalik ja asjakohane kehtestada transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvestuse eeskirjad. Vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikele 4 ei lähe käesolev määrus seatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse selliste transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvestuse ***ja avalikustamise*** eeskirjad, mille algus- või lõpp-punkt on liidu territooriumil. **[ME 34]**

Artikkel 2

Kohaldamisala

Käesolevat määrust kohaldatakse ~~kõigi liidus kauba- ja reisijateveoteenuseid osutavate või korraldavate üksuste~~***järgmise*** suhtes~~, kes arvutavad sellise transporditeenuse kasvuhoonegaaside heidet, mille algus- või lõpp-punkt on liidu territooriumil, ning avalikustavad selle heite kohta liigendatud teavet kolmandatele isikutele ärilistel või regulatiivsetel eesmärkidel.~~***:***

a) liidus kauba- ja reisijateveoteenuseid osutavad või korraldavad üksused, kes arvutavad sellise transporditeenuse kasvuhoonegaaside heidet, mille algus- või lõpp-punkt on liidu territooriumil, ning avalikustavad selle heite kohta liigendatud teavet kolmandatele isikutele;

b) andmevahendajad, kes arvutavad teavet transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite kohta, mitte ei avalikusta üksnes asjaomase üksuse või muu asjaomase juriidilise või füüsilise isiku esitatud teavet sellise heite kohta. **[ME 35]**

([15]) Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1).

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „kasvuhoonegaas“ – atmosfääri nii looduslikku kui ka inimtekkelist päritolu gaasiline koostisosa, mis neelab ja kiirgab kiirgust maapinna, atmosfääri ja pilvede kiiratava infrapunakiirguse spektri konkreetsetel lainepikkustel***, nagu on esitatud valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) viimases hindamisaruandes***; **[ME 36]**

2) „kasvuhoonegaaside heide“ – kasvuhoonegaasi emissioon atmosfääri väljendatuna süsinikdioksiidi ekvivalendi massina;

3) „süsinikdioksiidi ekvivalent (CO_2e)“ – ühik, mille abil võrreldakse kasvuhoonegaasi kiirgussundi süsinikdioksiidi kiirgussunniga;

4) „kasvuhoonegaaside heite arvestus“ – toimingud, mida tehakse kasvuhoonegaaside heite kvantifitseerimiseks mõõtmiste ja arvutuste abil ning selle kohta andmete esitamiseks;

5) „transporditeenus“ – kauba või reisija vedu lähtekohast sihtkohta; transporditeenus võib hõlmata üht või mitut veoahela elementi, mis eeldab (eeldavad) veo- ja/või sõlmpunktitoimingut (-toiminguid);

6) „veotoiming“ – sõiduki käitamine reisijate ja/või kauba veoks;

7) „sõlmpunktitoiming“ – toiming kauba või reisijate viimiseks läbi sõlmpunkti;

8) „sõiduk“ – reisijate ja/või kaupade vedamise vahend kõigi transpordiliikide puhul;

9) „veoahel“ – kauba või reisijaga (reisijaterühmaga) seotud veoelementide jada, mis koosvõetuna kujutab endast kauba või reisija (reisijaterühma) liikumist lähtekohast sihtkohta;

10) „veoahela element“ – veoahela lõik, milles kaupa või reisijat (reisijaterühma) veetakse ühe sõidukiga või milles kaup või reisija (reisijaterühm) liigub läbi ühe sõlmpunkti;

11) „transporditeenuse kasvuhoonegaaside heidet käsitleva teabe avalikustamine“ – konkreetse transporditeenusega seotud kasvuhoonegaaside heidet käsitleva liigendatud teabe edastamine asjaomase üksuse või andmevahendaja poolt mis tahes kolmandale isikule kas enne või pärast transporditeenuse osutamist seoses kõnealuse teenuse osutamise, sellest teavitamise või selle turustamisega;

12) „asjaomane üksus“ – üksus, mis arvutab sellise transporditeenuse kasvuhoonegaaside heidet, mille algus- või lõpp-punkt on liidu territooriumil, ning avalikustab selle heite kohta teavet kolmandatele isikutele ärilistel või regulatiivsetel eesmärkidel;

13) „andmevahendaja“ – juriidiline või füüsiline isik, kes kogub***, arvutab või*** ~~ja~~ avalikustab transporditeenuse kasvuhoonegaaside heidet käsitlevat teavet ~~eraldi õigusliku, lepingulise või muu asjakohase korra alusel~~; **[ME 37]**

14) „kasvuhoonegaase tekitav tegevus“ – tegevus, mis põhjustab kasvuhoonegaaside heidet;

15) „kasvuhoonegaase tekitava tegevuse andmed“ – kasvuhoonegaase tekitava tegevuse kvantitatiivne mõõt;

16) „kasvuhoonegaaside heite mahukus“ – koefitsient, mis seob konkreetsed kasvuhoonegaase tekitava tegevuse andmed kasvuhoonegaaside heitega;

17) „kasvuhoonegaaside heite ~~koefitsient~~***mahukus***“ – koefitsient, mis seob ***konkreetsed*** kasvuhoonegaase tekitava tegevuse ***andmed*** kasvuhoonegaaside heitega; **[ME 38]**

18) „allikast ratasteni tekkiv kasvuhoonegaaside heide“ – heide, mis kajastab nii sõidukite kasutamisest kui ka sõidukite energiaga varustamisest tulenevat kasvuhoonegaaside kogust***, mis on kogu olelusringi jooksul tekkiva heite alamkategooria***; **[ME 39]**

19) „paagist ratasteni tekkiv heide“ – sõiduki käitamisega seotud energiakasutusest tulenev heide; allikast ratasteni tekkiva heite allosa;

19a) „kogu olelusringi jooksul tekkiv heide“ – heide, mis vastab sõiduki poolt kasutatava taristu ehitamisega seotud heite osakaalule, sõiduki tootmise, hoolduse ja olelusringi lõpuga seotud heitele ning allikast ratasteni tekkivale heitele; **[ME 40]**

20) „energiakandja“ – aine või nähtus, mida saab kasutada mehaanilise töö või soojuse tootmiseks või keemiliste või füüsikaliste protsesside teostamiseks;

21) „esmased andmed“ – protsessi või tegevuse kvantifitseeritud väärtus, mis on saadud otsese mõõtmise või otsestel mõõtmistel põhineva arvutuse tulemusel;

22) „teisesed andmed“ – kas modelleeritud andmed või standardväärtused, mis ei vasta esmaste andmete nõuetele, sealhulgas andmebaasidest ja avaldatud kirjandusest pärit andmed, riiklikest inventuuridest saadud kasvuhoonegaaside heite standardkoefitsiendid, arvutatud andmed, hinnangud või muud representatiivsed andmed ning lähendprotsessidest või -hinnangutest saadud andmed;

23) „standardväärtus“ – avaldatud allikast saadud teisene andmeväärtus, ***mis on vastavushindamisasutuse poolt tõendatud ja*** mida kasutatakse vaikeväärtusena esmaste või modelleeritud andmete puudumise korral; **[ME 41]**

24) „modelleeritud andmed“ – andmed, mille koostamiseks on kasutatud mudelit, sealhulgas arvutusvahendi kaudu pakutavat mudelit, milles võetakse arvesse veo- või sõlmpunktitoimingu esmaseid andmeid ja/või nende toimingute kasvuhoonegaaside heitega seotud parameetreid;

25) „väljundandmed“ – transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite liigendatud andmed, mille koostamiseks on kasutatud käesolevas määruses sätestatud referentsmetoodikat ja sisendandmeid;

26) „mõõdik“ – kvantitatiivse hindamise näitaja;

27) „transporditeenuse kasvuhoonegaaside heidet käsitlevat teavet kinnitavad tõendid“ – nõudmise korral aruande koostamine transporditeenuse tasandil, nagu on sätestatud standardis EN ISO 14083:2023;

28) „arvutusvahend“ – rakendus, mudel või tarkvara, mis võimaldab automaatselt arvutada transporditeenuse kasvuhoonegaaside heidet;

29) „väline arvutusvahend“ – arvutusvahend, mida pakub turul kolmas isik laiemaks äriliseks või mitteäriliseks kasutuseks;

30) „vastavushindamisasutus“ – määruse (EÜ) nr 765/2008 ([17]) artikli 2 punktis 13 määratletud vastavushindamisasutus;

30a) „transporditeenuse korraldaja“ – üksus, kes osutab transporditeenuseid, mille raames transpordiahela mõne elemendi käitamiseks sõlmitakse allhankeleping ühe või mitme üksusega, kes neid käitavad; **[ME 42]**

30b) „transpordi alltöövõtja“ – üksus, kes teostab veoteenuse korraldaja nimel vedusid ühe või mitme transpordiahela elemendi jaoks lepingu alusel. **[ME 43]**

II PEATÜKK

METOODIKA

Artikkel 4

Transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvutamise meetod

1. Transporditeenuste ***allikast ratasteni tekkiv*** kasvuhoonegaaside heide arvutatakse standardi EN ISO 14083:2023 ajakohastatud versioonis kindlaks määratud metoodika ja käesoleva määruse III peatükis sätestatud eeskirjade alusel. **[ME 44]**

1a. Komisjon võimaldab hiljemalt... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] tasuta juurdepääsu standardile EN ISO 14083:2023 kergesti juurdepääsetaval veebisaidil. **[ME 45]**

2. Komisjon hindab lõikes 1 osutatud standardi mis tahes osa kohandamise vajadust hiljemalt 36 kuud pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva***, eelkõige selleks, et tagada selle vastavus liidu pikaajalistele kliimaeesmärkidele ja interdistsiplinaarsetele kliimaeesmärkidele, mis on sätestatud määruses (EL) 2021/1119 ja muudes liidu kliima- ja energiaalastes õigusaktides***.** **[ME 46]**

2a. Hiljemalt... [24 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles sätestatakse liidu ühine metoodika kõigi transpordiliikide olelusringi jooksul tekkiva heite, eelkõige sõidukite tootmisest, hooldusest ja kõrvaldamisest tuleneva heite arvutamiseks. Selles võetakse nõuetekohaselt

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008).

arvesse kõiki olelusringi heite metoodikaid, mis on välja töötatud kooskõlas määrustega (EL) 2019/631, (EL) 2023/1542 ja (EL) 2019/1242. Aruandes hinnatakse parimat lähenemisviisi liidu ühise olelusringi metoodika rakendamiseks käesoleva määruse kohaldamisel ning sellele lisatakse vajaduse korral viivitamata seadusandlik ettepanek käesoleva määruse muutmiseks. **[ME 47]**

2b. Lõikes 2 osutatud hindamise raames hindab komisjon liidu territooriumil algavate või lõppevate transporditeenuste põhjustatud õhusaaste arvestamise teostatavust ning majanduslikku, keskkonna-, tervise- ja sotsiaalset mõju käesoleva määruse kohaldamisalasse. **[ME 48]**

3. Komisjon võib algatada vastavuskontrolli, et hinnata lõikes 1 osutatud standardi mis tahes muudatust. Vastavuskontrolli algatab komisjon, kes võib vajaduse korral tegutseda liikmesriigi taotlusel.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 16 vastu delegeeritud õigusakte, et jätta käesoleva määruse kohaldamisalast välja lõikes 3 osutatud muudatus ja lõikes 2 osutatud osa, kui see muudatus või osa põhjustab komisjoni tehtud hindamise põhjal ilmset riski minna vastuollu käesoleva määruse eesmärkide ja muude kohaldatavate liidu eeskirjadega.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 16 vastu delegeeritud õigusakte, et taotleda Euroopa Standardikomiteelt lõikes 1 osutatud standardi muutmist, sealhulgas lõikes 2 osutatud hindamise ja lõikes 3 osutatud vastavuskontrolli tulemuste põhjal.

6. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga ~~17~~***16*** vastu ~~rakendusakte~~***delegeeritud õigusakte*** käesoleva määruse täiendamiseks eesmärgiga selgitada lõikes 1 osutatud referentsmetoodikat, et tagada selle ühetaoline rakendamine turul seoses lähenemisviisiga, mida kasutatakse selleks, et määrata kindlaks asjakohased heitega seotud parameetrid kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks enne teenuse osutamist ning vajaduse korral muud tehnilised parameetrid, mis on seotud heite jaotamise või andmeelementide koondamisega ja mida ei ole kõnealuses metoodikas sõnaselgelt selgitatud. **[ME 49]**

III PEATÜKK

SISENDANDMED JA ALLIKAD

Artikkel 5

Esmaste ja teiseste andmete kasutamine

1. Artiklis 2 osutatud üksused ***kasutavad esmaseid andmeid nende osutavate transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks, välja arvatud komisjoni soovituses 2003/361/EÜ määratletud mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) osutatavad teenused. VKEd*** eelistavad kasutada transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite arvutamisel esmaseid andmeid. **[ME 50]**

1a. Kui VKE tegutseb transpordi alltöövõtjana, peab tal olema võimalik tugineda teisestele andmetele, isegi kui transpordi organiseerija kasutab esmaseid andmeid kasvuhoonegaaside heitkoguste arvutamiseks, mis tulenevad transporditeenusest, mida osutavad teised alltöövõtjad või tema oma sõidukipark. **[ME 51]**

1b. Liikmesriigid võivad kehtestada haldus-, finants- või tegevusstiimuleid, et soodustada esmaste andmete kasutamist, ning nad peaksid teavitama komisjoni nende laadist ja ajakavast. **[ME 52]**

2. Teiseste andmete kasutamine transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks on ***VKEde puhul*** lubatud järgmistel tingimustel: **[ME 53]**

a) kasvuhoonegaaside heite mahukuse standardväärtused saadakse järgmistest allikatest:

   i) kasvuhoonegaaside heite mahukuse standardväärtuste ELi põhiandmebaas, millele on osutatud artikli 6 lõikes 1;

   ii) kasvuhoonegaaside heite mahukuse standardväärtuste andmebaasid ja andmestikud, mida haldavad kolmandad isikud ja mille kasutamine on kooskõlas artikliga 7;

b) transpordi energiakandjate kasvuhoonegaaside heite standardkoefitsiendid saadakse kasvuhoonegaaside heite standardkoefitsientide kesksest ELi andmebaasist, millele on osutatud artiklis 8;

c) modelleeritud andmed põhinevad mudelil, mis on loodud kooskõlas artiklis 4 osutatud meetodiga ning artikli 5 lõike 2 punktis b ja artiklis 11 sätestatud eeskirjadega, kui see on asjakohane.

2a. Komisjon võtab hiljemalt... [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] kooskõlas artikliga 16 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, kehtestades konkreetsed eeskirjad piirikriteeriumite kohaldamiseks ja erandite tegemiseks nn suurringjoone meetodist. **[ME 54]**

2b. Algseadmete tootjad tagavad VKEdele piisava juurdepääsu asjakohastele sõidukisisestele andmetele ulatuses, mis on vajalik käesoleva määruse nõuete täitmiseks, ning niivõrd, kuivõrd see on vajalik nende täpsete andmete kogumise ja hilisemate arvutuste hõlbustamiseks. **[ME 55]**

Artikkel 6

Kasvuhoonegaaside heite mahukuse standardväärtuste ELi põhiandmebaas

1. Komisjon loob Euroopa Keskkonnaameti abiga***, võttes arvesse asjaomaste sidusrühmade ja muude valdkondlike ELi asutuste ekspertteadmisi, 18 kuud pärast käesoleva määruse jõustumist, tasuta juurdepääsetava*** heitemahukuse standardväärtuste ELi põhiandmebaasi, millele on osutatud artikli 5 lõike 2 punkti a alapunktis i. **[ME 56]**

1a. ELi põhiandmebaasi loomisel artikli 5 lõike 2 punkti a alapunktis i osutatud heitemahukuse standardväärtuste jaoks koostavad komisjon ja Euroopa Keskkonnaamet iga transpordiliigi kohta eraldi tabeli. **[ME 57]**

1b. Kasvuhoonegaaside heitemahukuse vaikeväärtuste väljatöötamisel teeb komisjon järgmist:

a) kohaldab asukohapõhist lähenemisviisi, mille kohta on artiklis 4 osutatud standardiga ette nähtud („asukohapõhine lähenemisviis“);

b) võtab arvesse kasvuhoonegaaside heitekoefitsiente, mis on kindlaks määratud kooskõlas direktiiviga (EL) 2018/2001. **[ME 58]**

1c. Kui transpordisektoris tarbitud elektrienergiast tulenevat kasvuhoonegaaside heidet saab kvantifitseerida asukohapõhise lähenemisviisi ja standardi EN ISO 14083:2023 kohase turupõhise lähenemisviisi abil, esitatakse turupõhine elektrienergia jaotus, kui on täidetud nimetatud standardi lisas J sätestatud tingimused. **[ME 59]**

1d. Kuni ELi keskandmebaas on loodud, võivad üksused viidata muudele riiklikele andmebaasidele, mida loetakse artikli 13 lõike 8 kohaselt tõendatuks või mida on kontrollitud muude kehtivate liidu õigusaktide alusel, tingimusel et sellised andmed on kättesaadavad samal agregeerimise tasemel, mis on nõutav käesoleva määrusega. **[ME 60]**

2. Komisjon tagab lõikes 1 osutatud andmebaasi haldamise, ajakohastamise ~~ja~~***,*** pideva arendamise ***ja asjakohase turvalisuse taseme vähemalt kord aastas***, võttes arvesse transpordisektori tehnika taseme ja kasvuhoonegaaside heite arvutamise uute metoodiliste lähenemisviiside arengut. ***Vaikeväärtuste mis tahes ajakohastamisest teavitatakse viivitamata üldsust. Pärast sellist ajakohastamist kasutavad asjaomased üksused oma kasvuhoonegaaside heite teabe arvutamiseks ja avalikustamiseks uusimaid kättesaadavaid andmeid.*** **[ME 61]**

2a. Komisjon tagab Euroopa Keskkonnaameti abiga ja asjaomaste sidusrühmade eksperditeadmisi arvesse võttes, et kasvuhoonegaaside heitemahukuse vaikeväärtuste tehnilist kvaliteeti kontrollitakse sarnaselt kolmandate isikute hallatavate andmebaaside või andmekogumitega. **[ME 62]**

3. Üldsusel on ***kergesti kättesaadav,*** avatud ja tasuta juurdepääs lõikes 1 osutatud andmebaasile heitemahukuse standardväärtuste vaatamiseks ja kasutamiseks. **[ME 63]**

Artikkel 7

Kasvuhoonegaaside heite mahukuse standardväärtuste andmebaasid ja andmestikud, mida haldavad kolmandad isikud

1. ***Artikli 5 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud andmebaasi või andmekogumit võib kasutada teiseste andmete tuletamiseks üksnes juhul, kui see sisaldab üksikasjalikumaid või sektoripõhiseid andmeid kui need, mis sisalduvad artiklis 6 osutatud ELi põhiandmebaasis.*** Artikli 5 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud andmebaasi või andmestiku arendaja esitab komisjonile taotluse kõnealuses andmebaasis või andmestikus sisalduvate kasvuhoonegaaside heite mahukuse standardväärtuste tehnilise kvaliteedikontrolli tegemiseks. Komisjon teeb Euroopa Keskkonnaameti abiga tehnilise kvaliteedikontrolli kooskõlas käesoleva määruse artiklites 4–8 sätestatud nõuetega. ***Tehniline kvaliteedikontroll viiakse läbi 12 kuu jooksul alates taotluse ametlikust kättesaamisest.*** **[ME 64]**

1a. Andmebaaside ja kasvuhoonegaaside heitemahukuse vaikeväärtuste andmestike tehniline kvaliteedikontroll, millele viidatakse lõikes 1 peab sisaldama esmaste andmete alusel teatatud heite ja andmebaasi või vaikeväärtuste alusel teatatud heite võrdlust samaväärsete tüüpiliste kasutusjuhtumite puhul. Andmebaase ja standardväärtusi, mis võrreldes esmastes andmetes esitatud heitkogustega tooksid kaasa tekkivate heitkoguste alahindamise, saavad tehnilises kvaliteedikontrollis negatiivse hinnangu. **[ME 65]**

1b. Tehnilise kvaliteedikontrolliga tagatakse ka, et kolmandate isikute hallatavad andmebaasid ja andmekogumid vastavad artikli 5 lõikes 2a osutatud delegeeritud õigusaktis sätestatud eeskirjadele. **[ME 66]**

2. Teiseste andmete kasutamiseks kooskõlas artikli 5 lõike 2 punkti a alapunktiga ii kasutatakse ainult selliseid heitemahukuse standardväärtuste andmebaase ja andmestikke, millele on lõikes 1 osutatud tehnilise kvaliteedikontrolli käigus antud positiivne hinnang. ***Komisjon avaldab positiivse hinnangu saanud kolmandate isikute kasvuhoonegaaside heitemahukuse vaikeväärtuste andmebaaside ajakohastatud loetelu ja haldab seda. Ajakohastatud loetelu tehakse üldsusele kättesaadavaks spetsiaalsel veebisaidil.*** **[ME 67]**

3. Tehnilist kvaliteedikontrolli nõutakse hiljemalt ~~24~~***12*** kuud pärast ~~käesoleva määruse~~***1 lõikes mainitud*** kohaldamise alguskuupäeva. Kõnealuse kvaliteedikontrolli positiivne hinnang kehtib kaks aastat. **[ME 68]**

4. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 17 vastu rakendusaktid, et täiendada käesolevat määrust, kehtestades lõikes 1 osutatud tehnilise kvaliteedikontrolli eeskirjad ja tingimused.

4a. Üldsusel on avatud ja VKEdel on tasuta juurdepääs lõikes 1 osutatud andmebaasile heitemahukuse standardväärtuste vaatamiseks ja kasutamiseks. **[ME 69]**

Artikkel 8

Kasvuhoonegaaside heite standarkoefitsientide keskne ELi andmebaas

1. ***Hiljemalt... [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] loob*** komisjon ~~loob~~ Euroopa Keskkonnaameti abiga ***ja võttes arvesse asjaomaste sidusrühmade ja muude valdkondlike ELi asutuste ekspertteadmisi,*** kasvuhoonegaaside heite standardkoefitsientide keskse ELi andmebaasi, millele on osutatud artikli 5 lõike 2 punktis b. **[ME 70]**

1a. Kasvuhoonegaaside heite standardkoefitsientide väljatöötamisel teeb komisjon järgmist:

a) kohaldab asukohapõhist lähenemisviisi, mille jaoks on artiklis 4 osutatud standard ette nähtud („asukohapõhine lähenemisviis“);

b) võtab arvesse kasvuhoonegaaside heitekoefitsiente, mis on kindlaks määratud kooskõlas direktiiviga (EL) 2018/2001. **[ME 71]**

1b. Kui transpordisektoris tarbitud elektrienergiast tulenevat kasvuhoonegaaside heidet saab kvantifitseerida asukohapõhise lähenemisviisi ja standardi EN ISO 14083:2023 kohase turupõhise lähenemisviisi abil, esitatakse turupõhine elektrienergia jaotus, kui on täidetud nimetatud standardi lisas J sätestatud tingimused. **[ME 72]**

1c. Kuni keskne ELi andmebaas on loodud, võivad üksused viidata muudele riiklikele andmebaasidele, mida loetakse artikli 13 lõike 8 kohaselt tõendatuks või mida on kontrollitud muude kehtivate liidu õigusaktide alusel, tingimusel et sellised andmed on kättesaadavad samal agregeerimise tasemel, mis on nõutav käesoleva määrusega. **[ME 73]**

2. Komisjon tagab Euroopa Keskkonnaameti abiga ***vähemalt kord aastas*** lõikes 1 osutatud andmebaasi haldamise, ajakohastamise ~~ja~~***,*** pideva arendamise ***ja asjakohase turvalisuse taseme***, võttes arvesse transpordisektori tehnika taseme ja kasvuhoonegaaside heite arvutamise uute metoodiliste lähenemisviiside arengut. ***Vaikeväärtuste mis tahes ajakohastamisest teavitatakse viivitamata üldsust. Pärast sellist ajakohastamist kasutavad asjaomased üksused oma kasvuhoonegaaside heite teabe arvutamiseks ja avalikustamiseks uusimaid kättesaadavaid andmeid.*** **[ME 74]**

3. Üldsusel on ***kergesti kättesaadav,*** avatud ja tasuta juurdepääs lõikes 1 osutatud andmebaasile transpordi energiakandjate kasvuhoonegaaside heite standardkoefitsientide vaatamiseks ja kasutamiseks. **[ME 75]**

Artikkel 8a

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juhtimise toetamine

1. Hiljemalt... [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] on komisjon töötanud VKEde jaoks välja lihtsustatud arvutusvahendi, mis on kooskõlas artikliga 11 üldsusele kättesaadav, kasutajasõbralik ja tasuta. Arvutusvahendile lisatakse etapiviisilised juhenddokumendid, milles selgitatakse selgelt selle toimimist.

2. Komisjon jälgib riski, et käesoleva määruse alusel alltöövõtjatena tegutsevate VKEde avaldatud andmeid võivad transporditeenuste korraldajad kasutada ebaausate turutavade jaoks. Hiljemalt... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Asjakohasel juhul lisatakse aruandele seadusandlik ettepanek, millega nähakse ette meetmed tundlike äriandmete konfidentsiaalsuse kaitseks. **[ME 76]**

IV PEATÜKK

VÄLJUNDANDMED JA LÄBIPAISTVUS

Artikkel 9

Väljundandmete koostamine transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite kohta

1. Väljundandmete koostamiseks kasutatakse referentsmetoodikat ja sisendandmeid kooskõlas käesoleva määruse artiklitega 4–8.

2. Väljundandmete koostamisel võib kasutada arvutusvahendeid. Välised arvutusvahendid peavad vastama artiklis 11 sätestatud nõuetele.

3. Väljundandmed hõlmavad ~~vähemalt~~ süsinikdioksiidi ekvivalendi (CO_2e) kogumassi transporditeenuse kohta ja asjaomase transporditeenuse liigi puhul vähemalt ühte järgmistest mõõdikutest: **[ME 77]**

a) kaubaveo puhul CO_2e mass tonnkilomeetri või samaväärse ühiku kohta;

b) kaubaveo sõlmpunkti läbilaske puhul CO_2e mass tonni või samaväärse ühiku kohta;

c) reisijateveo puhul CO_2e mass reisijakilomeetri või samaväärse ühiku kohta;

d) reisijateveo sõlmpunkti läbilaske puhul CO_2e mass reisija või samaväärse ühiku kohta.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 16 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada lõikes 3 osutatud väljundandmete mõõdikute loetelu.

Artikkel 10

Teabeedastus ja läbipaistvus

1. Asjaomased üksused avalikustavad väljundandmed selgel ja üheselt mõistetaval viisil ***enne transporditeenuse osutamist või lepingu sõlmimist***. Kui asjaomased üksused avalikustavad väljundandmed, lisavad nad avalikustamisega kaasnevasse teadaandesse märkuse „Allikast ratasteni tekkiv kasvuhoonegaaside heide arvutatuna kooskõlas ~~Euroopa Parlamendi ja nõukogu~~***ELi*** määrusega [viide käesolevale määrusele]“ vähemalt ühes ELi ametlikus keeles ja võimaluse korral selle liikmesriigi ametlikus keeles, mille territooriumil teenust osutatakse. **[ME 78]**

1a. Asjaomased üksused võivad otsustada esitada nähtavalt järgmise teabe:

a) kas nende andmeid kontrollitakse igal aastal;

b) kas nad on kasutanud lähteandmeid, millisel juhul esitatakse esmastest andmetest tuletatud muutujad;

c) kas nad on kasutanud artikli 9 lõikega 2a loodud ELi arvutusvahendit. **[ME 79]**

2. Kui ~~väljundandmed saab ja avalikustab~~ andmevahendaja ***saab väljundandmed*** eraldi korra alusel, ***eelkõige digitaalse navigatsiooni ja teekonna planeerimise teenused,*** kohaldatakse ~~lõikes 1~~***lõigetes 1 ja 1a,*** ja artikli 9 lõikes 3 sätestatud eeskirju. Väljundandmete avalikustamisel lisab andmevahendaja viite nende andmete allikale. **[ME 80]**

2a. Asjaomane üksus või muu asjaomane juriidiline või füüsiline isik esitab digitaalsetele andmevahendajatele teavet transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite kohta. Kõnealuste digitaalsete andmevahendajate avaldatud väljundandmed sisaldavad nähtavalt teavet iga otsingutulemuse kohta ja sisaldavad vaikimisi sortimisviisina heitkoguste sellist järjestamist, mille puhul kuvatakse kõigepealt kõige keskkonnasõbralikum variant, samuti lihtne võrdlus eri transpordiliikide vahel, sealhulgas vajadusel ka erasõiduki ja jalgratta variant. **[ME 81]**

3. Kui kasutatakse esmaseid andmeid artikli 5 lõike 1 tähenduses, on asjaomastel üksustel õigus teavitada sellest kolmandaid isikuid, kui esmaste andmete kasutamist tõendati kooskõlas artiklitega 12 ja 13.

4. Asjaomased üksused peavad suutma esitada tõendeid selle kohta, kuidas väljundandmed koostati. Need tõendid kogutakse vastavalt artikli 4 lõikes 1 osutatud referentsmetoodikas sätestatud nõuetele ning

a) need on artiklite 12 ja 13 kohase tõendava hindamise aluseks;

b) need tehakse kättesaadavaks pädeva asutuse taotluse korral ***kooskõlas artikli 13 lõikes 9 osutatud delegeeritud õigusaktis sätestatud eeskirjadega*** või muu kolmanda isiku taotluse korral, kui kohaldatakse eraldi õiguslikku või lepingulist korda; **[ME 82]**

c) kui tehakse artiklite 12 ja 13 kohane tõendamine, sisaldavad need viidet artikli 13 lõikes 6 osutatud vastavustõendile ja vastavustõendi koostanud vastavushindamisasutuse kontaktandmeid;

d) kui väljundandmete koostamiseks kasutatakse artikli 9 lõikes 2 osutatud välist arvutusvahendit, peavad need sisaldama viidet sellele arvutusvahendile.

5. Lõikes ~~5~~**4** osutatud väljundandmed ja tõendid koostatakse selgel ja üheselt mõistetaval viisil vähemalt ühes liidu ametlikus keeles. ~~Võimaluse korral~~***Need*** tehakse ~~need~~***ühtlustatud ja lihtsas vormis*** kättesaadavaks veebilingi, QR-koodi või nendega samaväärsel kujul***, mis võimaldab väljundandmete ja tõendite koostalitlusvõimet eri transporditeenuste osutajate vahel***. **[ME 83]**

6. Isikuandmeid töödeldakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679 ([18]).

([18]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

7. Kõik lõikes ~~5~~**4** osutatud väljundandmete ja tõendite vastuvõtjad võtavad meetmeid, et tagada kooskõlas käesoleva määrusega töödeldavate ja edastatavate asjakohaste äriandmete konfidentsiaalsus, ning tagavad, et sellistele andmetele pääseb ligi ning neid võib töödelda ja avalikustada ainult loa alusel. **[ME 84]**

V PEATÜKK

TÄIENDAVAD MEETMED

Artikkel 11

Arvutusvahendite sertifitseerimine

1. Artikli 9 lõikes 2 osutatud välised arvutusvahendid sertifitseerib artiklis 14 osutatud vastavushindamisasutus.

2. Arvutusvahendi arendaja esitab taotluse vastavushindamisasutusele, mis hindab arvutusvahendi vastavust artiklites 4–9 sätestatud nõuetele. Positiivse hinnangu korral annab vastavushindamisasutus välja vastavustunnistuse selle kohta, et arvutusvahend vastab käesoleva määruse nõuetele***, mis täpsustab, kas vahend toetab esmastel andmetel põhinevaid arvutusi***. Negatiivse hinnangu korral esitab vastavushindamisasutus taotlejale negatiivse hinnangu põhjenduse. **[ME 85]**

2a. Arvutusvahendid, mida üksus kasutab oma siseselt transporditeenuse kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks, viiakse samuti kooskõlla artikli 4 lõikes 1 osutatud standardmetoodikas sätestatud nõuetega. **[ME 86]**

3. Vastavushindamisasutus peab ajakohastatud loetelu arvutusvahenditest, mille ta on sertifitseerinud ja mille sertifitseerimise ta on tühistanud või peatanud. Ta teeb selle loetelu oma veebisaidil üldsusele kättesaadavaks ja edastab selle veebisaidi aadressi viivitamata komisjonile.

4. Tunnistus kehtib kaks aastat.

5. Komisjon avaldab oma ametlikul veebisaidil ***kergesti kättesaadava*** loetelu kõigist kooskõlas lõigetega 1 ja 2 sertifitseeritud arvutusvahenditest ***ning lingi lõikes 3 osutatud veebisaitidele***. **[ME 87]**

6. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 17 vastu rakendusaktid, et kehtestada eeskirjad arvutusvahendite sertifitseerimise ja seotud vastavustunnistuse kohta, sealhulgas eeskirjad sertifitseerimise uuendamise, peatamise ja tühistamise kohta.

VI PEATÜKK

KASVUHOONEGAASIDE hEITE ANDMETE JA ARVUTUSPROTSESSIDE TÕENDAMINE

Artikkel 12

Tõendamise kohaldamisala

1. Tõendatakse artiklis 9 osutatud väljundandmete vastavust käesoleva määruse artiklites 4–9 sätestatud nõuetele. ***Tõendamine viiakse läbi vähemalt kord aastas vastavalt artikli 13 lõikes 9 osutatud delegeeritud õigusaktile. Tõendamist võivad nõuda ka vastavushindamisasutus, muu asjaomane üksus või tema kliendid.*** **[ME 88]**

2. Lõikes 1 osutatud ***iga-aastaseid*** tõendamisnõudeid kohaldatakse artiklis 2 osutatud asjaomaste üksuste suhtes, välja arvatud komisjoni soovituses 2003/361/EÜ ([19]) osutatud mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate suhtes. Mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul võidakse teha tõendamine nende taotluse korral. **[ME 89]**

([19]) Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

Artikkel 13

Tõendamistoimingud ja -protsess

1. Artiklis 14 osutatud vastavushindamisasutus tõendab asjaomase üksuse avalikustatud väljundandmete usaldusväärsust, tõepärasust, nõuetelevastavust ja täpsust. ***Tõendamine toimub vähemalt kord aastas ja kooskõlas artikli 13 lõikes 9 osutatud delegeeritud õigusaktides sätestatud üksikasjalikele eeskirjadele.*** **[ME 90]**

2. Tõendamine toimub kooskõlas artiklites 4–9 sätestatud nõuetega ja artikli 10 lõikes 5 osutatud tõendite alusel. Tõendamisel käsitletakse järgmist:

a) kasutatud arvutusmetoodika;

b) arvutuses kasutatud sisendandmete allikas (allikad) ***ja kasutatud esmaste andmete osakaal***; **[ME 91]**

c) tehtud arvutuse õigsus;

d) kasutatud mõõdikud.

2a. Andmevahendajaid kontrollitakse selle alusel, kas nende algoritmid sisaldavad nõuetekohaselt ja võimaldavad esitada usaldusväärselt sorteeritud teavet vastavalt heitkogustele, sealhulgas vaikevalikuna, ning erinevaid andmekvaliteediga seotud filtreid või kokkuvõtteid, nagu on osutatud artikli 10 lõikes 2a. **[ME 92]**

3. Kui kasutatakse väliseid arvutusvahendeid, võtab vastavushindamisasutus arvesse nende vastavat vastavustunnistust, millele on osutatud artiklis 11.

3a. Kui üksus kasutab artikli 9 lõike 1 esimeses lauses osutatud väljundandmete puhul oma arvutusvahendeid, hindab vastavushindamisasutus nende vastavust artikli 4 lõikes 1 osutatud võrdlusmetoodika nõuetele. **[ME 93]**

4. Kui tõendava hindamise käigus tuvastatakse ebaõigeid arvutusi või käesoleva määruse artiklite 4–9 nõuetele mittevastavust, teavitab vastavushindamisasutus sellest ~~acgsasti~~***viivitamata*** asjaomast üksust. Seejärel parandab üksus arvutused või kõrvaldab nõuetele mittevastavused, et tõendamisprotsessi saaks lõpule viia. **[ME 94]**

4a. Kui üksus pärast vähemalt kahte vastavushindamisasutuse teadet keeldub käesoleva määruse artiklite 4–9 kohaseid arvutusi parandamast või mittevastavusi heastamast, algatab pädev asutus vastavushindamisasutuse taotlusel karistusmenetluse vastavalt lõikes 9 osutatud delegeeritud õigusaktis sätestatud üksikasjalikele eeskirjadele. Ettenähtud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning nende puhul võib muu hulgas arvesse võtta majanduslikku kasu, mida asjaomane üksus saab või eeldatavasti saab mittevastavusest, kui see on asjakohane. **[ME 95]**

5. Asjaomane üksus annab vastavushindamisasutusele ***30 päeva jooksul*** mis tahes lisateavet, mis võimaldab viimasel tõendamismenetlusi teostada. Vastavushindamisasutus võib ***kooskõlas lõikes 9 osutatud delegeeritud õigusaktis sätestatud üksikasjalike eeskirjadega teha*** tõendamisprotsessi käigus ~~teha~~ kontrolle, et teha kindlaks andmete ja arvutuste usaldusväärsus. **[ME 96]**

6. Pärast tõendamise lõpetamist koostab vastavushindamisasutus ~~asjakohasel juhul~~ vastavustõendi, mis kinnitab, et väljundandmed vastavad käesolevas määruses sätestatud asjakohastele nõuetele ***ning täpsustab, kas üksus kasutab esmaseid andmeid***. **[ME 97]**

7. Asjaomane vastavushindamisasutus koostab lõigete 1–6 kohase ***iga-aastase*** tõendamise läbinud üksuste ajakohastatud loetelu ja haldab seda. Vastavushindamisasutus edastab selle loetelu iga aasta 31. märtsiks komisjonile. **[ME 98]**

8. Kui muudes liidu õigusaktides on sätestatud väljundandmete tõendava hindamise erieeskirjad, käsitletakse neid eeskirju samaväärsel viisil, tingimusel, et tõendav hindamine on kehtestatud kooskõlas käesoleva määrusega.

9. Komisjon võtab kooskõlas artikliga ~~17~~***16*** vastu ~~rakendusaktid~~***delegeeritud õigusaktid***, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad väljundandmete tõendamise ~~ja~~, sellega seotud vastavustõendi ***ja karistusmenetluste*** kohta. Need eeskirjad sisaldavad sätteid, mis puudutavad artikli 10 lõikes 5 osutatud tõendeid ja artikli 10 lõikes 4 osutatud teavitusõigust, mis on seotud esmaste andmete kasutamisega. **[ME 99]**

VII PEATÜKK

AKREDITEERIMINE

Artikkel 14

Vastavushindamisasutused

1. Vastavushindamisasutused akrediteeritakse artiklites 11, 12 ja 13 osutatud tõendamis- või sertifitseerimistoimingute tegemiseks.

2. Vastavushindamisasutus on sõltumatu ***mis tahes*** üksusest, mis taotleb artiklites 11, 12 ja 13 osutatud tõendamis- või sertifitseerimistoimingute läbiviimist. **[ME 100]**

3. Vastavushindamisasutus, selle juhtkond ja tõendamisülesannete täitmise eest vastutavad töötajad ei osale tegevuses, mis võib olla vastuolus nende otsuste sõltumatuse ja usaldusväärsusega tõendamis- või sertifitseerimistoimingutes.

4. Vastavushindamisasutus ja selle töötajad teevad tõendamis- ja sertifitseerimistoiminguid suurima erialase usaldusväärsuse ja nõutava tehnilise pädevusega ning ei allu surveavaldustele ega ahvatlustele, eelkõige rahalistele, mis võivad nende otsuseid või tõendamistoimingute tulemusi mõjutada, eriti seoses isikute või isikute rühmadega, kes on huvitatud nimetatud toimingute tulemustest.

5. Vastavushindamisasutusel on vajalikud oskused, seadmed ja taristu, et teha tõendamis- või sertifitseerimistoiminguid, milleks ta on akrediteeritud.

6. Vastavushindamisasutuse töötajad hoiavad ametisaladust kogu tõendamis- ja sertifitseerimisülesannete täitmisel saadud teabe suhtes.

7. Kui vastavushindamisasutus kasutab tõendamise või sertifitseerimisega seotud eriülesannete täitmiseks alltöövõtjat või tütarettevõtjat, vastutab ta olenemata nende asukohast täielikult alltöövõtja või tütarettevõtja täidetavate ülesannete eest muu hulgas alltöövõtja või tütarettevõtja kvalifikatsiooni ja tehtud töö hindamise ja jälgimisega.

Artikkel 15

Akrediteerimismenetlus

1. Artikli 14 lõikes 1 osutatud vastavushindamisasutused akrediteerib riiklik akrediteerimisasutus vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 765/2008 II peatükile.

2. Iga liikmesriik määrab asutuse, kes peab akrediteeritud vastavushindamisasutuste ajakohastatud loetelu. Need määratud riiklikud asutused avaldavad selle loetelu valitsuse ametlikul veebisaidil.

3. Riiklik akrediteerimisasutus edastab komisjonile iga aasta 31. märtsiks akrediteeritud vastavushindamisasutuste loetelu koos kõigi asjakohaste kontaktandmetega.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 16 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, kehtestades vastavushindamisasutuste akrediteerimise jaoks lisameetodeid ja -kriteeriume.

VIII PEATÜKK

DELEGEERITUD VOLITUSED JA RAKENDAMISVOLITUSED

Artikkel 16

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 4 lõigetes 4***, 5 ja 6, artikli 5 lõikes 2a*** ~~ja 5~~, artikli 9 lõikes 4***, artikli 13 lõikes 9*** ja artikli 15 lõikes 4 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ~~[väljaannete talitus, palun lisada kuupäev:~~ ***... [***käesoleva määruse jõustumise kuupäev]. **[ME 101]**

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 4 lõigetes 4***, 5 ja 6, artikli 5 lõikes 2a*** ~~ja 5~~, artikli 9 lõikes 4***, artikli 13 lõikes 9*** ja artikli 15 lõikes 4 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust. **[ME 102]**

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 4 lõigete 4***, 5 ja 6, artikli 5 lõike 2a*** ~~ja 5~~, artikli 9 lõike 4***, artikli 13 lõike 9*** ja artikli 15 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole [kahe kuu] jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra. **[ME 103]**

Artikkel 17

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab määruse (EL) nr 182/2011 kohane komitee.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

IX PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 18

Aruanne ja läbivaatamine

Komisjon hindab käesolevat määrust lähtuvalt eesmärkidest, mida sellega soovitakse saavutada, ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamisi järeldusi sisaldava aruande hiljemalt ~~[väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: viis aastat~~***... [36 kuud*** pärast määruse kohaldamise alguskuupäeva].

Lõikes 1 osutatud aruanne hõlmab järgmist:

a) hinnang mõju kohta asjaomastele üksustele seoses käesoleva määruse rakendamisest tuleneva bürokraatliku koormusega;

b) hinnang käesoleva määruse rakendamise ja kohaldamise mõju kohta, võttes arvesse allhanke korras toimuvat tegevust;

c) hinnang mõju kohta seoses liikmesriikide kehtestatud riiklike haldus-, finants- või tegevusstiimulitega, nagu on sätestatud artikli 5 lõikes 1b;

d) hinnang kasvuhoonegaaside heitkoguste kvantifitseerimise ja avalikustamise kohustusliku nõude mõju kohta kooskõlas kõigi transporditeenuseid korraldavate ja osutavate üksuste suhtes kohaldatavate käesoleva määruse eeskirjadega. **[ME 104]**

Artikkel 19

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Seda kohaldatakse alates ~~[väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: 42~~***... [24*** kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]. **[ME 105]**

3. Artikli 4 lõikeid 4, 5 ja 6, artikli ***6 lõiget 1, artikli*** 7 lõiget 4***, artikli 8 lõiget 1***, artikli 9 lõiget 4, artikli 11 lõiget 6, artikli 13 lõiget 9 ja artikli 15 lõiget 4 kohaldatakse alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast. **[ME 106]**

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

…,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*